

	URZĄD STATYSTYCZNY W WARSZAWIE ul. 1 Sierpnia 21, 02-134 Warszawa		
	Informacja sygnałna	Data opracowania 30.09.2013 r.	
Kontakt: e-mail: sekretariatUSWAW@stat.gov.pl tel. 22 464 23 15, 22 464 23 12 faks 22 846 76 67		Internet: www.stat.gov.pl/warsz	

BUDŻETY JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W WOJEWÓDZTWIE MAZOWIECKIM W 2012 R.

Przy publikowaniu danych Urzędu Statystycznego prosimy o podanie źródła.

Informacje dotyczące budżetów jednostek samorządu terytorialnego opracowano w Głównym Urzędzie Statystycznym na podstawie sprawozdań Ministerstwa Finansów.

Ogólne zasady finansów publicznych, gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego, sprawozdawczości budżetowej oraz klasyfikacji dochodów i wydatków budżetowych regulują m.in. następujące akty prawne:

- ustawa z dnia 27 VIII 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. Nr 157, poz. 1240 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 27 VIII 2009 r. Przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz.U. Nr 157, poz. 1241 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 8 III 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz.U. z 2013 r., poz. 594),
- ustawa z dnia 5 VI 1998 r. o samorządzie powiatowym (tekst jednolity: Dz.U. z 2013 r., poz. 595),
- ustawa z dnia 5 VI 1998 r. o samorządzie województwa (tekst jednolity: Dz.U. z 2013 r., poz. 596),
- ustawa z dnia 13 XI 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (tekst jednolity: Dz.U. z 2010 r. Nr 80, poz. 526 z późn. zm.),
- rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 3 II 2010 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz.U. Nr 20, poz. 103),
- rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 2 III 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz.U. Nr 38, poz. 207 z późn. zm.).

Przy przeliczaniu danych na 1 mieszkańca przyjęto liczbę ludności faktycznie zamieszkałej według stanu w dniu 30 VI.

W danych (wyrażonych w liczbach bezwzględnych i względnych) mogą wystąpić drobne rozbieżności w sumowaniu na ogółem wynikające z automatycznych zaokrągleń. Liczby te są poprawne merytorycznie.

* *
*

Według stanu w dniu 1 stycznia 2012 r. w województwie mazowieckim było 37 powiatów, 5 miast na prawach powiatu oraz 314 gmin. Miasta na prawach powiatu realizują równocześnie zadania z zakresu działania gminy oraz powiatu i sporządzają jeden budżet, dlatego też dochody i wydatki gmin podane są bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu, natomiast dochody i wydatki miast na prawach powiatu podane są łącznie z dochodami i wydatkami części gminnej i powiatowej. A zatem dane zawarte w niniejszym opracowaniu dotyczą 309 gmin, z czego 30 miało status gminy miejskiej, 50 status gminy miejsko-wiejskiej, a 229 – wiejskiej. Liczba jednostek na poszczególnych poziomach podziału terytorialnego i ich status nie uległy zmianie w porównaniu z poprzednim rokiem.

Tabl. 1. Dochody, wydatki i wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego w 2012 r.

Wyszczególnienie	Dochody	Wydatki	Wynik	Dochody	Wydatki	Dochody na 1 mieszkańca	Wydatki na 1 mieszkańca	Wynik na 1 mieszkańca	Dochody na 1 mieszkańca	Wydatki na 1 mieszkańca
	w mln zł			2011 = 100		w zł			2011 = 100	
O g ó ł e m	29036,5	29669,3	-632,8	104,7	101,1	x	x	x	x	x
Gminy	9652,7	9564,8	87,9	104,4	100,0	3106	3078	28	104,0	99,6
miejskie	2145,5	2149,5	-4,0	102,0	98,2	2866	2871	-5	101,5	97,7
miejsko-wiejskie	2738,4	2724,5	13,9	106,9	104,8	3215	3199	16	106,2	104,1
wiejskie	4768,8	4690,8	78,0	104,1	98,1	3163	3112	52	103,8	97,9
Miasta na prawach powiatu	14224,2	14948,3	-724,1	106,9	103,8	6509	6840	-331	106,6	103,5
Powiaty	2670,3	2693,4	-23,1	98,5	97,4	859	867	-7	98,1	97,0
Województwo	2489,3	2462,9	26,5	101,3	94,9	470	465	5	100,9	94,6

DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

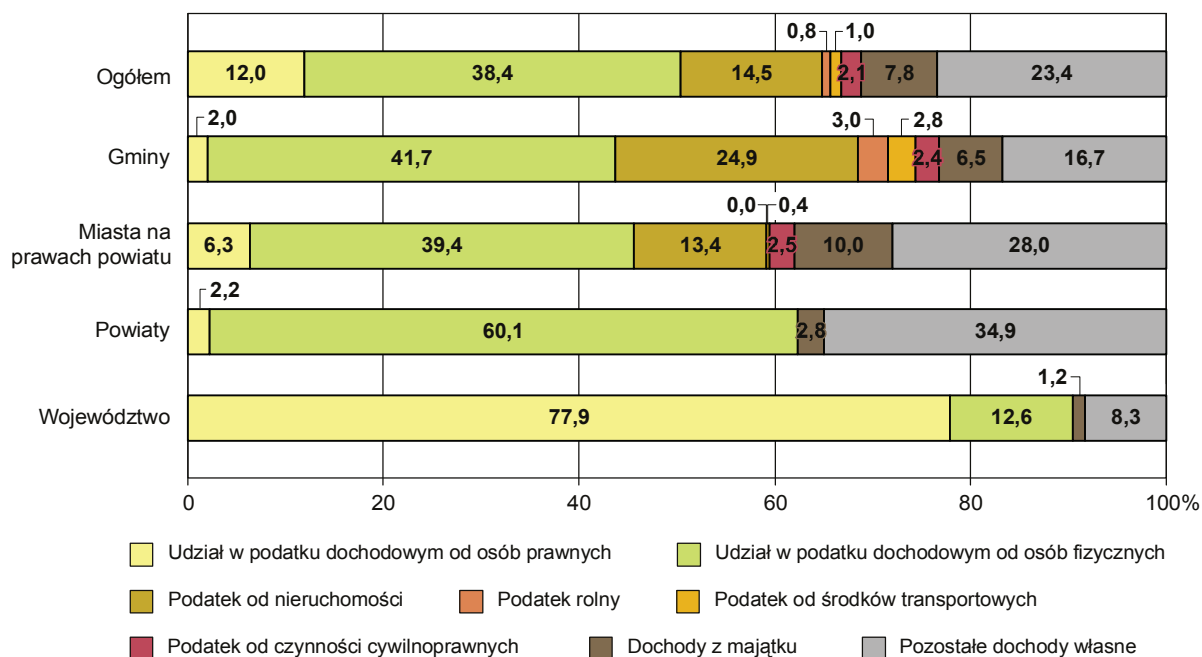
W 2012 r. jednostki samorządu terytorialnego województwa mazowieckiego zrealizowały dochody ogółem w wysokości 29036,5 mln zł. Na tę kwotę w największym stopniu złożyły się dochody miast na prawach powiatu i gmin (z udziałem odpowiednio 49,0% i 33,2%), a w znacznie mniejszym – powiatów i województwa (9,2% i 8,6%).

Głównym źródłem dochodów jednostek samorządu terytorialnego są dochody własne – w 2012 r. wyniosły one 17421,7 mln zł, stanowiąc 60,0% dochodów ogółem (o 1,3 p. proc. mniej niż przed rokiem). Największy udział dochodów własnych w dochodach ogółem odnotowano w budżetach miast na prawach powiatu – 70,5% i w budżecie województwa – 69,6%, mniejszy zaś w budżetach gmin – 49,2% i powiatów – 34,0%.

W dochodach własnych jednostek samorządu terytorialnego najważniejszymi pozycjami są udziały w podatku dochodowym od osób fizycznych (PIT) oraz w podatku dochodowym od osób prawnych (CIT). W 2012 r. wpływy z tytułu udziału w PIT wyniosły 6693,2 mln zł, a z tytułu udziału w CIT – 2092,2 mln zł, stanowiąc odpowiednio 38,4% i 12,0% dochodów własnych.

Porównując strukturę dochodów własnych według rodzajów dla poszczególnych szczebli jednostek samorządu terytorialnego można stwierdzić, że największy udział dochodów z podatku od osób fizycznych wystąpił w budżetach powiatów (60,1%), a z podatku od osób prawnych – w budżecie województwa (77,9%). Ponadto dla budżetów gmin i miast na prawach powiatu istotnym źródłem dochodów jest podatek od nieruchomości, stanowiący odpowiednio 24,9% i 13,4% dochodów własnych tych jednostek.

Struktura dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów w 2012 r.

Oprócz dochodów własnych, w 2012 r. na rachunki jednostek samorządu terytorialnego wpłynęła subwencja ogólna z budżetu państwa w wysokości 6367,5 mln zł, tj. 21,9% ogółu dochodów. Największą część subwencji ogólnej (81,0%) stanowiła część oświatowa – 5157,9 mln zł. Subwencja ogólna miała największy udział w dochodach budżetów powiatów (42,9%), a najmniejszy – w budżecie województwa (5,8%).

Ponadto jednostki samorządu terytorialnego otrzymały dotacje w kwocie 5247,3 mln zł, z czego 2418,8 mln zł to dotacje z paragrafów 200 i 620 klasyfikacji budżetowej¹. Łącznie dotacje stanowiły 18,1% ogółu dochodów, od 14,7% w budżetach miast na prawach powiatu do 24,7% w budżecie województwa.

W porównaniu z 2011 r. dochody ogółem jednostek samorządu terytorialnego były wyższe o 1316,4 mln zł, tj. o 4,7%. Wzrost dochodów odnotowano w miastach na prawach powiatu (o 6,9%), gminach (o 4,4%) i budżecie województwa (o 1,3%), natomiast w powiatach miał miejsce spadek dochodów (o 1,5%).

¹ Kategoria dotacji z paragrafów 200 i 620 obejmuje dotacje celowe przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi lub płatności w ramach budżetu środków europejskich.

Dochody ogółem wzrosły przede wszystkim dzięki zwiększeniu kwot dotacji z paragrafów 200 i 620 klasyfikacji budżetowej – o 514,0 mln zł (o 27,0%) oraz dzięki zwiększeniu subwencji oświatowej – o 360,9 mln zł (o 7,5%). Znacznie wzrosły również dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych – o 232,4 mln zł (o 3,6%) i wpływy z podatku od nieruchomości – o 195,3 mln zł (o 8,4%).

Tabl. 2. Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów w 2012 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Gminy				Miasta na prawach powiatu	Powiaty	Województwo
		razem	miejskie	miejsko-wiejskie	wiejskie			
W tysiącach złotych								
O g ó ł e m	29036520,3	9652690,6	2145501,6	2738357,1	4768831,9	14224208,1	2670282,7	2489338,8
Dochody własne	17421707,1	4752264,4	1346597,0	1565361,6	1840305,8	10029987,4	907436,1	1732019,2
w tym:								
Udziały w podatku dochodowym	8785421,0	2078488,6	677552,1	694382,1	706554,4	4575424,2	565054,0	1566454,2
od osób prawnych	2092202,0	96624,7	31561,1	39367,9	25695,7	627332,3	19855,3	1348389,7
od osób fizycznych	6693219,0	1981863,9	645991,0	655014,2	680858,7	3948091,9	545198,7	218064,5
Podatek od nieruchomości	2530052,9	1183914,2	313298,0	395158,8	475457,4	1346138,7	—	—
Podatek rolny	146147,5	143676,1	2044,2	28017,0	113614,8	2471,4	—	—
Podatek od środków transportowych ...	176164,7	131270,7	34800,7	33930,4	62539,6	44894,0	—	—
Podatek od czynności cywilnoprawnych	365484,6	115759,6	35222,4	41340,9	39196,4	249725,0	—	—
Oплата skarbowa	131845,5	25895,7	11436,8	9316,8	5142,0	105949,9	—	—
Dochody z majątku	1356805,4	310106,6	115460,4	128065,3	66580,9	1000387,1	25295,6	21016,1
w tym dochody z najmu i dzierżawy oraz innych umów o podobnym charakterze	761234,6	113710,9	56313,0	29328,8	28069,1	624899,5	11681,6	10942,7
Środki na dofinansowanie własnych zadań z innych źródeł	106134,2	67991,8	3058,2	12280,0	52653,6	28469,8	3421,7	6251,0
Dotacje	5247292,7	1931412,8	358448,3	486826,4	1086138,2	2084648,1	617397,9	613833,9
w tym:								
Z budżetu państwa	2522154,7	1180013,7	207613,7	277248,0	695152,0	729508,7	419725,4	192906,9
w tym na zadania:								
z zakresu administracji rządowej	1967570,9	937806,0	160243,8	216922,8	560639,3	562810,8	290039,4	176914,7
własne	548611,0	239487,3	46514,4	59281,6	133691,2	164181,6	128950,1	15992,1
Na zadania realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego	159266,8	47597,8	14552,7	9324,1	23721,1	67822,9	35748,9	8097,2
Otrzymane z państwowych funduszy celowych	63684,8	15460,2	4405,0	1946,5	9108,6	15169,4	6555,3	26500,0
Z paragrafów 200 i 620 ^a	2418825,1	662970,9	129494,9	192469,2	341006,8	1271222,6	106408,9	378222,7
Subwencja ogólna z budżetu państwa	6367520,5	2969013,4	440456,3	686169,2	1842388,0	2109572,6	1145448,8	143485,8
W tym część oświatowa	5157851,2	2237872,5	427571,9	570095,8	1240204,9	1916851,4	896773,1	106354,2
W odsetkach								
O g ó ł e m	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Dochody własne	60,0	49,2	62,8	57,2	38,6	70,5	34,0	69,6
w tym:								
Udziały w podatku dochodowym	30,3	21,5	31,6	25,4	14,8	32,2	21,2	62,9
od osób prawnych	7,2	1,0	1,5	1,4	0,5	4,4	0,7	54,2
od osób fizycznych	23,1	20,5	30,1	23,9	14,3	27,8	20,4	8,8
Podatek od nieruchomości	8,7	12,3	14,6	14,4	10,0	9,5	—	—
Podatek rolny	0,5	1,5	0,1	1,0	2,4	0,0	—	—
Podatek od środków transportowych ...	0,6	1,4	1,6	1,2	1,3	0,3	—	—
Podatek od czynności cywilnoprawnych	1,3	1,2	1,6	1,5	0,8	1,8	—	—
Oплата skarbowa	0,5	0,3	0,5	0,3	0,1	0,7	—	—
Dochody z majątku	4,7	3,2	5,4	4,7	1,4	7,0	0,9	0,8
w tym dochody z najmu i dzierżawy oraz innych umów o podobnym charakterze	2,6	1,2	2,6	1,1	0,6	4,4	0,4	0,4
Środki na dofinansowanie własnych zadań z innych źródeł	0,4	0,7	0,1	0,4	1,1	0,2	0,1	0,3
Dotacje	18,1	20,0	16,7	17,8	22,8	14,7	23,1	24,7
w tym:								
Z budżetu państwa	8,7	12,2	9,7	10,1	14,6	5,1	15,7	7,7
w tym na zadania:								
z zakresu administracji rządowej	6,8	9,7	7,5	7,9	11,8	4,0	10,9	7,1
własne	1,9	2,5	2,2	2,2	2,8	1,2	4,8	0,6
Na zadania realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego	0,5	0,5	0,7	0,3	0,5	0,5	1,3	0,3
Otrzymane z państwowych funduszy celowych	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2	0,1	0,2	1,1
Z paragrafów 200 i 620 ^a	8,3	6,9	6,0	7,0	7,2	8,9	4,0	15,2
Subwencja ogólna z budżetu państwa	21,9	30,8	20,5	25,1	38,6	14,8	42,9	5,8
W tym część oświatowa	17,8	23,2	19,9	20,8	26,0	13,5	33,6	4,3

^a Klasyfikacji dochodów i wydatków budżetowych.

W strukturze dochodów jednostek samorządu terytorialnego według działów klasyfikacji budżetowej główną pozycją są „Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej”. Z tego źródła w 2012 r. pochodziło 43,6% ogółu dochodów (o 1,0 p. proc. mniej w stosunku do roku poprzedniego). Omawiane dochody najwyższy udział miały w budżecie województwa (63,5%), najniższy zaś w budżetach powiatów (23,3%). Ważnym źródłem dochodów są także „Różne rozliczenia”, które stanowiły średnio 24,0% (od 15,9% w budżetach miast na prawach powiatu do 43,1% w budżetach powiatów). Ponadto znaczny udział miały dochody z działu „Transport i łączność” (9,3%), „Gospodarka mieszkaniowa” (7,8%) oraz „Pomoc społeczna” (5,9%).

Tabl. 3. Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2012 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Gminy				Miasta na prawach powiatu	Powiaty	Województwo
		razem	miejskie	miejsko-wiejskie	wiejskie			
W tysiącach złotych								
Ogółem	29036520,3	9652690,6	2145501,6	2738357,1	4768831,9	14224208,1	2670282,7	2489338,8
w tym:								
Rolnictwo i łowiectwo	397586,6	278524,7	532,1	25662,1	252330,5	119,9	3754,1	115187,9
Transport i łączność	2704079,3	140531,6	43018,1	31809,4	65704,1	2328408,3	102808,5	132330,9
Gospodarka mieszkaniowa	2253201,6	300275,4	128397,8	96660,0	75217,6	1884034,6	51804,1	17087,5
Działalność usługowa	87087,7	14329,7	1957,6	4632,2	7739,9	20428,0	47436,6	4893,3
Administracja publiczna	244961,0	109571,2	10578,4	61481,0	37511,8	50566,7	52750,8	32072,3
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	303784,2	29702,5	2663,7	11338,5	15700,4	143113,7	130967,9	—
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej ...	12672282,8	3853350,1	1125674,5	1259894,6	1467781,0	6617426,0	621426,3	1580080,3
Różne rozliczenia	6971988,6	3029459,3	447597,9	706413,6	1875447,8	2259174,5	1150084,4	533270,4
Oświata i wychowanie	452722,8	261106,8	58853,5	65837,5	136415,7	129022,9	58688,2	3904,9
Ochrona zdrowia	176366,3	2281,2	109,1	208,6	1963,4	42250,2	119791,4	12043,5
Pomoc społeczna	1725774,7	1003819,3	195413,9	245610,3	562795,0	479649,3	236028,8	6277,3
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	141873,8	27305,7	7317,4	6371,8	13616,5	56918,3	51967,7	5682,1
Edukacyjna opieka wychowawcza	51383,2	29515,5	4246,9	6091,1	19177,5	16130,4	5486,1	251,3
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	510653,0	403047,5	83066,3	163964,0	156017,2	75909,0	16529,4	15167,0
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	98919,2	34562,7	13109,9	13073,9	8378,9	53182,1	6513,8	4660,7
Kultura fizyczna	128333,4	75861,6	14304,0	23921,9	37635,7	47120,6	5351,0	0,2
W odsetkach								
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
w tym:								
Rolnictwo i łowiectwo	1,4	2,9	0,0	0,9	5,3	0,0	0,1	4,6
Transport i łączność	9,3	1,5	2,0	1,2	1,4	16,4	3,9	5,3
Gospodarka mieszkaniowa	7,8	3,1	6,0	3,5	1,6	13,2	1,9	0,7
Działalność usługowa	0,3	0,1	0,1	0,2	0,2	0,1	1,8	0,2
Administracja publiczna	0,8	1,1	0,5	2,2	0,8	0,4	2,0	1,3
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	1,0	0,3	0,1	0,4	0,3	1,0	4,9	—
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej ...	43,6	39,9	52,5	46,0	30,8	46,5	23,3	63,5
Różne rozliczenia	24,0	31,4	20,9	25,8	39,3	15,9	43,1	21,4
Oświata i wychowanie	1,6	2,7	2,7	2,4	2,9	0,9	2,2	0,2
Ochrona zdrowia	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	4,5	0,5
Pomoc społeczna	5,9	10,4	9,1	9,0	11,8	3,4	8,8	0,3
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	0,5	0,3	0,3	0,2	0,3	0,4	1,9	0,2
Edukacyjna opieka wychowawcza	0,2	0,3	0,2	0,2	0,4	0,1	0,2	0,0
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1,8	4,2	3,9	6,0	3,3	0,5	0,6	0,6
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	0,3	0,4	0,6	0,5	0,2	0,4	0,2	0,2
Kultura fizyczna	0,4	0,8	0,7	0,9	0,8	0,3	0,2	0,0

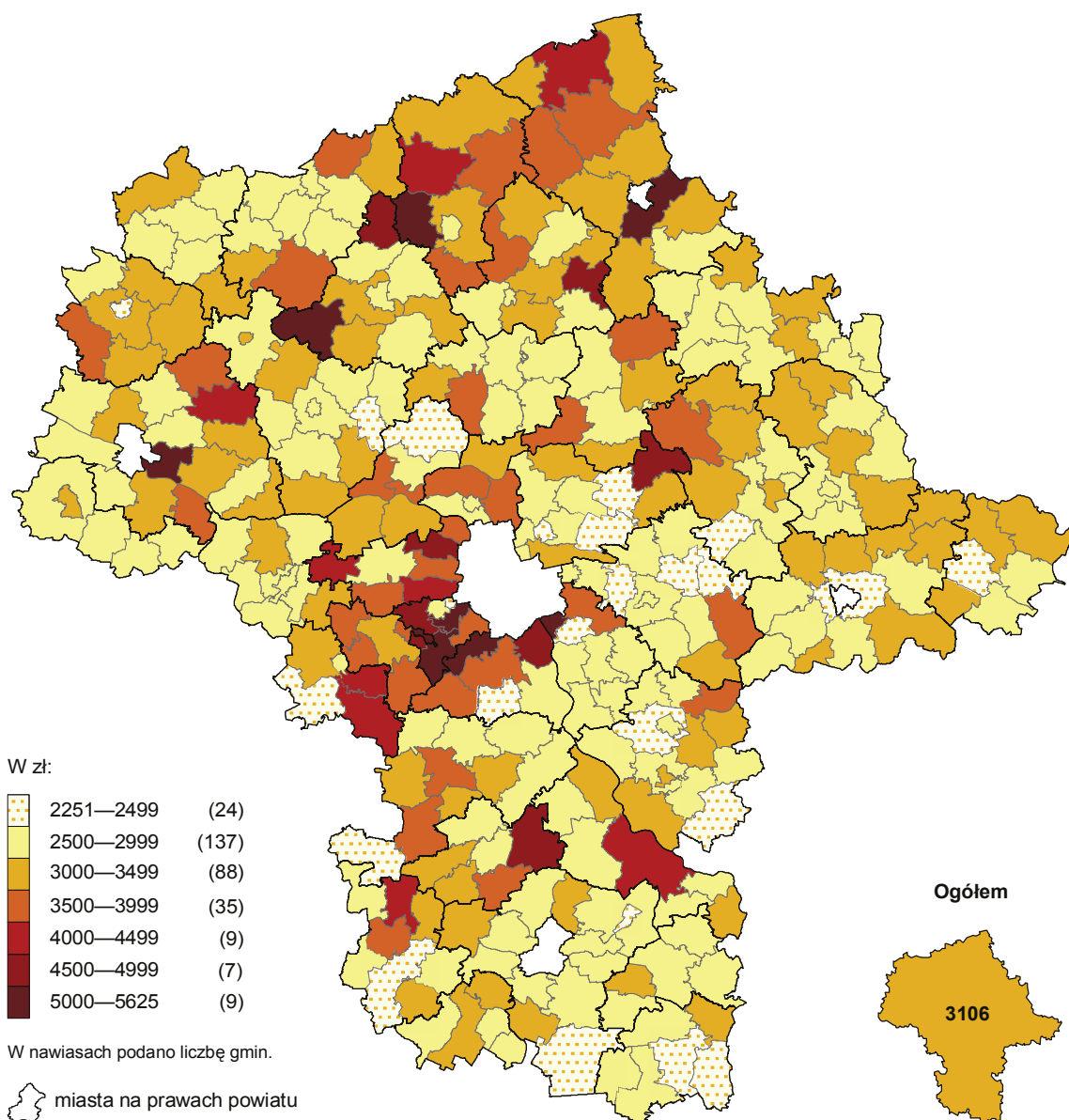
Jednostki poszczególnych szczebli samorządu terytorialnego różnią się między sobą (i to znacznie) wielkością dochodów w przeliczeniu na 1 mieszkańca. [patrz tabl. 1]

Przeciętna wartość tego wskaźnika dla gmin w 2012 r. kształtowała się na poziomie 3106 zł, przy czym w gminach miejsko-wiejskich był on o 349 zł wyższy niż w gminach miejskich i o 51 zł wyższy niż w gminach wiejskich. Stosunkowo najwyższy dochód odnotowano w gminach: Podkowa Leśna (5625 zł) i Rzekuń (5425 zł), najniższy zaś wystąpił w gminach: Dębe Wielkie (2251 zł) i Prażmów (2257 zł). Z powyższego wynika, że dochody gminy o najwyższych *per capita* dochodach były 2,5-krotnie wyższe niż w gminie o najniższych dochodach.

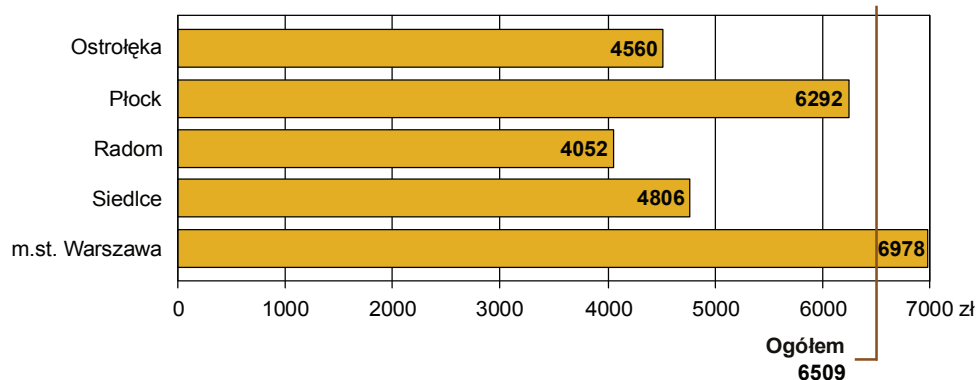
Z budżetów miast na prawach powiatu na 1 mieszkańca przypadało przeciętnie 6509 zł dochodów – od 4052 zł w Radomiu do 6978 zł w m.st. Warszawie.

Dochody ogółem budżetów powiatów wyniosły średnio 859 zł na 1 mieszkańca. Relatywnie najwyższe były w powiatach: przysuskim (1387 zł) i lipskim (1216 zł), a najniższe w: siedleckim (491 zł), wołomińskim (668 zł) oraz nowodworskim (683 zł).

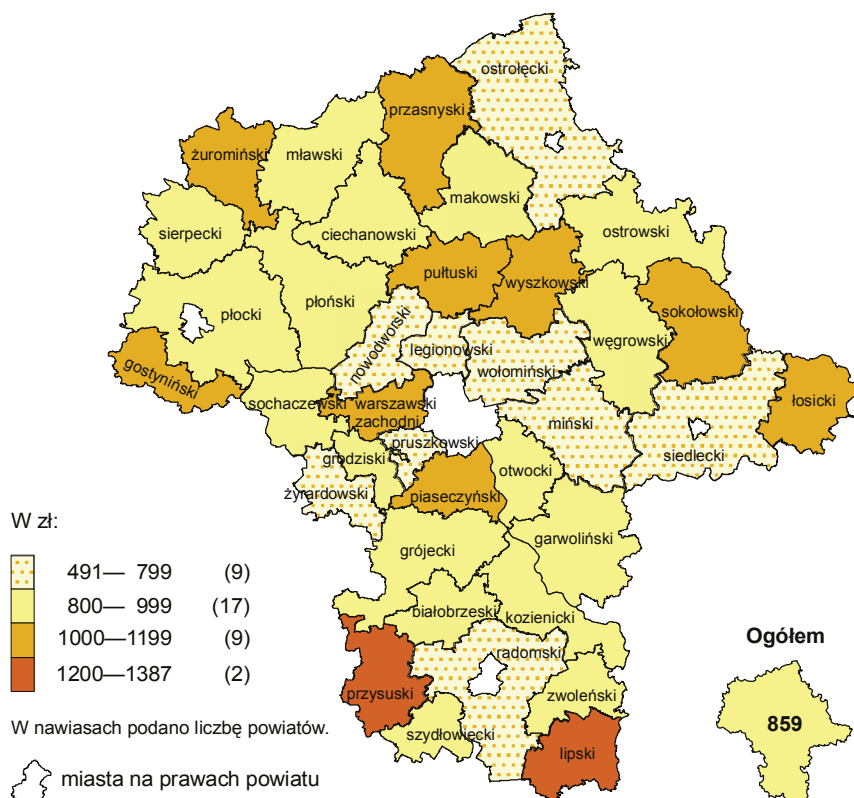
Dochody budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2012 r.

Dochody budżetów miast na prawach powiatu na 1 mieszkańca w 2012 r.

Dochody budżetów powiatów na 1 mieszkańca w 2012 r.

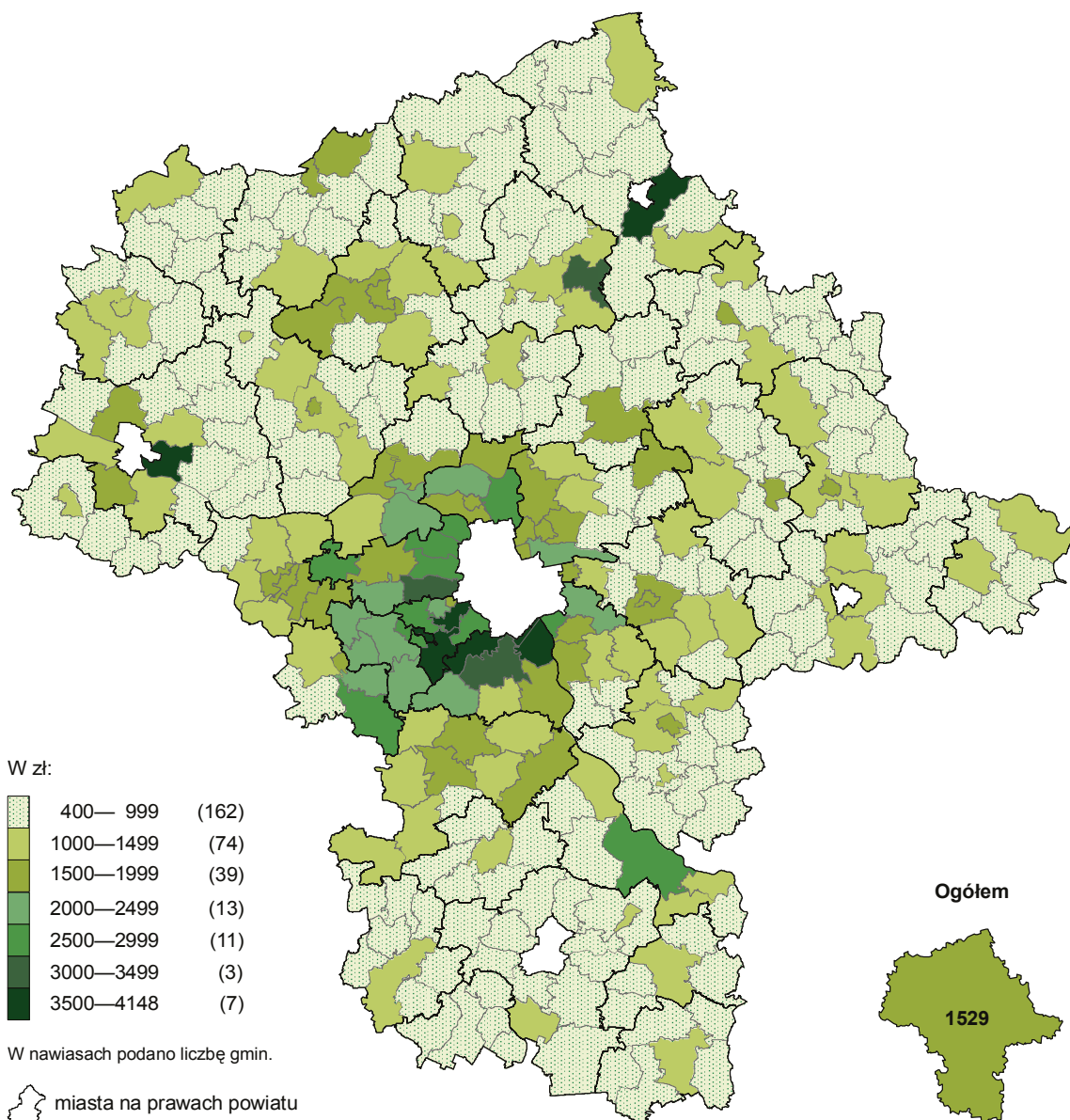
Poza wymienionymi kwotami na każdego mieszkańca z budżetu województwa przypadało przeciętnie 470 zł dochodów ogółem, z czego 327 zł to dochody własne.

Dochody własne budżetów gmin w przeliczeniu na 1 mieszkańca kształtowały się w 2012 r. na średnim poziomie 1529 zł; o 617 wyższym w gminach miejsko-wiejskich niż w wiejskich. Stosunkowo największe dochody własne odnotowano w gminach: Rzekuń (4148 zł), Podkowa Leśna (4145 zł) i Nadarzyn (4135 zł), najniższe natomiast w gminach: Mirów (400 zł), Lutocin (437 zł) i Lipowiec Kościelny (478 zł). Dochody własne gminy o najwyższych *per capita* dochodach własnych były ponad 10-krotnie wyższe niż analogiczne dochody w gminie o najniższym wskaźniku.

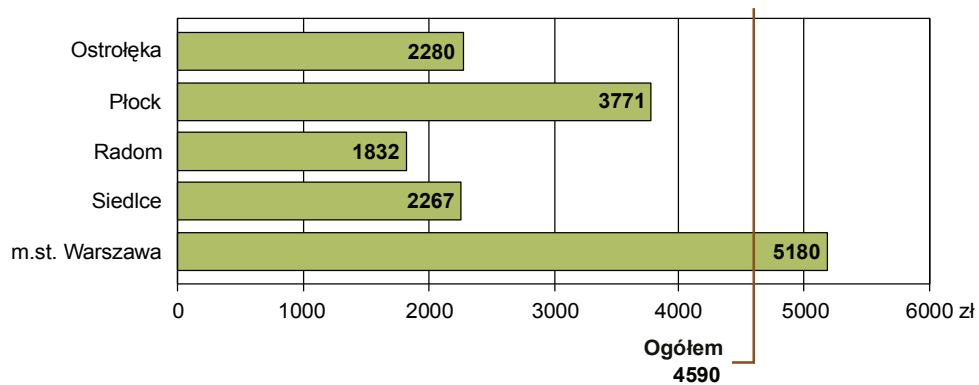
W miastach na prawach powiatu na 1 mieszkańca przypadało średnio 4590 zł dochodów własnych – najmniej w Radomiu (1832 zł), a najwięcej w m.st. Warszawie (5180 zł).

Z kolei w powiatach na 1 mieszkańca przypadało przeciętnie 292 zł dochodów własnych. Stosunkowo najwyższe dochody własne miały powiaty: piaseczyński (568 zł) i warszawski zachodni (496 zł), najniższe zaś powiaty: siedlecki (139 zł), ostrołęckim (158 zł) i łosicki (159 zł).

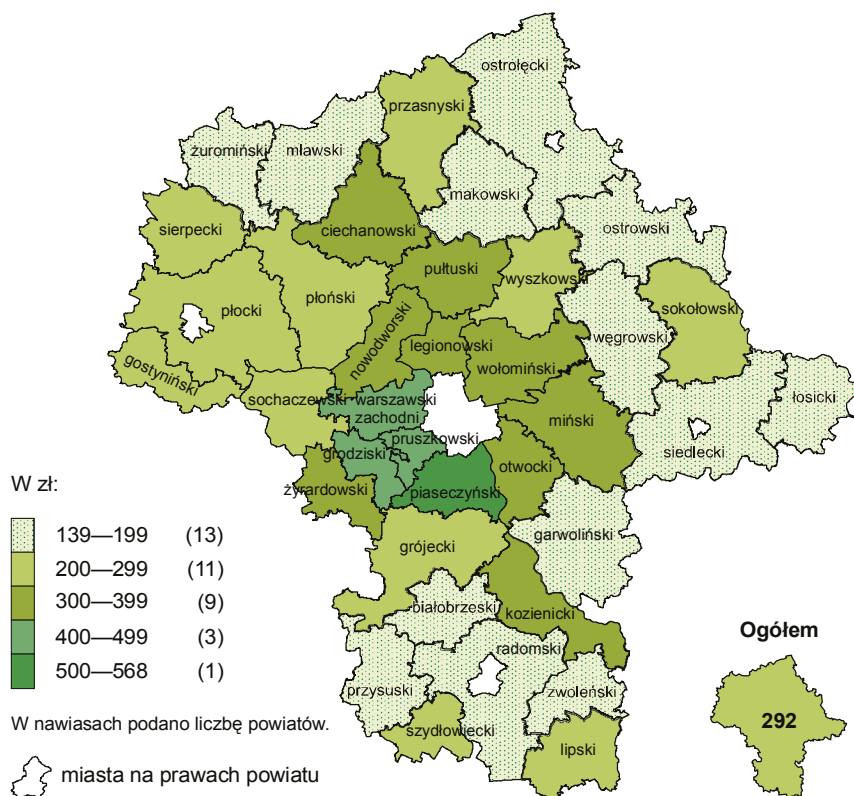
Dochody własne budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2012 r.

Dochody własne budżetów miast na prawach powiatu na 1 mieszkańca w 2012 r.

Dochody własne budżetów powiatów na 1 mieszkańca w 2012 r.

WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

W 2012 r. wydatki ogółem jednostek samorządu terytorialnego wyniosły 29669,3 mln zł, z czego 50,4% stanowiły wydatki miast na prawach powiatu, 32,2% – wydatki gmin, 9,1% – powiatów, a 8,3% – województwa.

Głównym obciążeniem dla budżetów jednostek samorządu terytorialnego są wydatki bieżące – w 2012 r. wyniosły one 24470,2 mln zł, stanowiąc 82,5% wydatków ogółem. Z tej kwoty najwięcej przeznaczono na wynagrodzenia wraz z pochodnymi (9832,4 mln zł) oraz na zakup materiałów i usług (6676,2 mln zł). Wymienione rodzaje wydatków stanowiły odpowiednio 33,1% i 22,5% ogółu wydatków. Na inwestycje przeznaczono 5094,6 mln zł (17,2% wydatków ogółem), co stanowiło niemal całość wydatków majątkowych.

Porównując strukturę wydatków według rodzajów dla poszczególnych szczebli jednostek samorządu terytorialnego można stwierdzić, że najwyższy udział wydatków bieżących odnotowano w budżetach powiatów (86,9%), najniższy zaś w budżecie województwa (78,3%). Na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń stosunkowo najwięcej wydano z budżetów powiatów (łącznie 50,5% wydatków ogółem), a najmniej z budżetu województwa (12,9%). Zakup materiałów i usług stanowił największe obciążenie dla miast na prawach powiatu (29,7% wydatków ogółem), a najmniejsze dla budżetu województwa (10,2%). W budżecie województwa istotną pozycją po stronie wydatków były dotacje (z udziałem 22,4%). Ten rodzaj wydatków stanowił tylko 5,7% ogółu wydatków gmin. Na inwestycje stosunkowo najwięcej wydatkowano z budżetu województwa (21,7%), a najmniej z budżetów powiatów (13,1%).

W 2012 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, wydatki ogółem jednostek samorządu terytorialnego były wyższe o 336,0 mln zł (o 1,1%). Większy niż przeciętnie wzrost odnotowano w budżetach miast na prawach powiatu (o 3,8%), natomiast wydatki budżetu województwa i budżetów powiatów były niższe (odpowiednio o 5,1% i o 2,6%).

Z kolei rozpatrując dynamikę wydatków według rodzajów można stwierdzić, że wydatki bieżące wzrosły o 3,6% (o 840,9 mln zł), natomiast wydatki majątkowe były niższe o 8,9% (o 504,9 mln zł), w tym inwestycyjne o 8,4% (o 466,0 mln zł). Wzrost wydatków bieżących wynikał przede wszystkim ze zwiększenia kwot przeznaczonych na wynagrodzenia i ich pochodne – o 442,3 mln zł (o 4,7%), na zakup materiałów i usług – o 223,2 mln zł (o 3,5%) oraz na dotacje – o 113,1 mln zł (o 5,4%).

Tabl. 4. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów w 2012 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Gminy				Miasta na prawach powiatu	Powiaty	Województwo
		razem	miejskie	miejsko-wiejskie	wiejskie			
W tysiącach złotych								
O g ó ł e m	29669336,3	9564774,4	2149485,1	2724476,5	4690812,7	14948337,0	2693354,4	2462870,5
Wydatki bieżące	24470161,4	7795105,8	1788950,6	2178836,7	3827318,5	12405270,4	2341586,1	1928199,1
w tym:								
Dotacje	2208778,3	541888,9	181995,4	178559,1	181334,3	948159,8	166405,6	552324,1
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	1820408,5	1174258,8	222647,5	286385,6	665225,7	551536,7	85193,2	9419,8
Wydatki bieżące jednostek budżetowych	18013386,3	5832293,3	1334627,2	1623706,6	2873959,5	9622670,3	1938041,7	620381,0
w tym:								
wynagrodzenia	8351709,9	3228813,8	750310,5	866974,5	1611528,8	3682249,5	1169111,9	271534,7
pochodne od wynagrodzeń ^a	1480729,2	602728,8	136798,4	159663,8	306266,6	639639,7	191851,4	46509,4
zakup materiałów i usług	6676219,6	1607015,4	369143,7	484530,0	753341,8	4438470,1	379402,7	251331,3
Na obsługę długu publicznego	690999,7	159466,2	44536,1	46725,3	68204,8	409130,2	38348,9	84054,4
Wydatki majątkowe	5199174,9	1769668,6	360534,6	545639,8	863494,2	2543066,7	351768,2	534671,4
W tym inwestycyjne ^b	5094598,2	1743881,8	345141,9	536587,6	862152,3	2464750,9	351635,2	534330,3
W odsetkach								
O g ó ł e m	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Wydatki bieżące	82,5	81,5	83,2	80,0	81,6	83,0	86,9	78,3
w tym:								
Dotacje	7,4	5,7	8,5	6,6	3,9	6,3	6,2	22,4
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	6,1	12,3	10,4	10,5	14,2	3,7	3,2	0,4
Wydatki bieżące jednostek budżetowych	60,7	61,0	62,1	59,6	61,3	64,4	72,0	25,2
w tym:								
wynagrodzenia	28,1	33,8	34,9	31,8	34,4	24,6	43,4	11,0
pochodne od wynagrodzeń ^a	5,0	6,3	6,4	5,9	6,5	4,3	7,1	1,9
zakup materiałów i usług	22,5	16,8	17,2	17,8	16,1	29,7	14,1	10,2
Na obsługę długu publicznego	2,3	1,7	2,1	1,7	1,5	2,7	1,4	3,4
Wydatki majątkowe	17,5	18,5	16,8	20,0	18,4	17,0	13,1	21,7
W tym inwestycyjne ^b	17,2	18,2	16,1	19,7	18,4	16,5	13,1	21,7

^a Obejmują składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy oraz składkę na Fundusz Emerytur Pomostowych. ^b Łącznie z dotacjami na finansowanie zadań inwestycyjnych samorządowych zakładów budżetowych.

W strukturze wydatków jednostek samorządu terytorialnego według działów klasyfikacji budżetowej w 2012 r., podobnie jak w latach poprzednich, największy udział miały wydatki na oświatę i wychowanie (27,2%) oraz na transport i łączność (22,2%). Wydatki na oświatę i wychowanie były największym obciążeniem dla budżetów gmin i powiatów (stanowiąc odpowiednio 40,1% i 30,5% wydatków ogółem), natomiast wydatki na transport i łączność – dla budżetów miast na prawach powiatu i dla budżetu województwa (odpowiednio 32,3% i 26,8%).

Ważną pozycję w wydatkach jednostek samorządu terytorialnego zajmuje również dział „Pomoc społeczna” ze średnim udziałem 8,9% oraz „Administracja publiczna” – 8,7%. Dla budżetów gmin znacznym obciążeniem były wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska (8,6% wydatków ogółem), dla budżetów miast na prawach powiatu – wydatki na gospodarkę mieszkaniową (9,0%), a dla budżetów powiatów – wydatki na edukacyjną opiekę wychowawczą (6,8%). Z budżetu województwa stosunkowo dużo wydatkowano na „Różne rozliczenia” (27,0%), „Kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego” (7,2%) oraz „Ochronę zdrowia” (4,7%).

Tabl. 5. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2012 r.

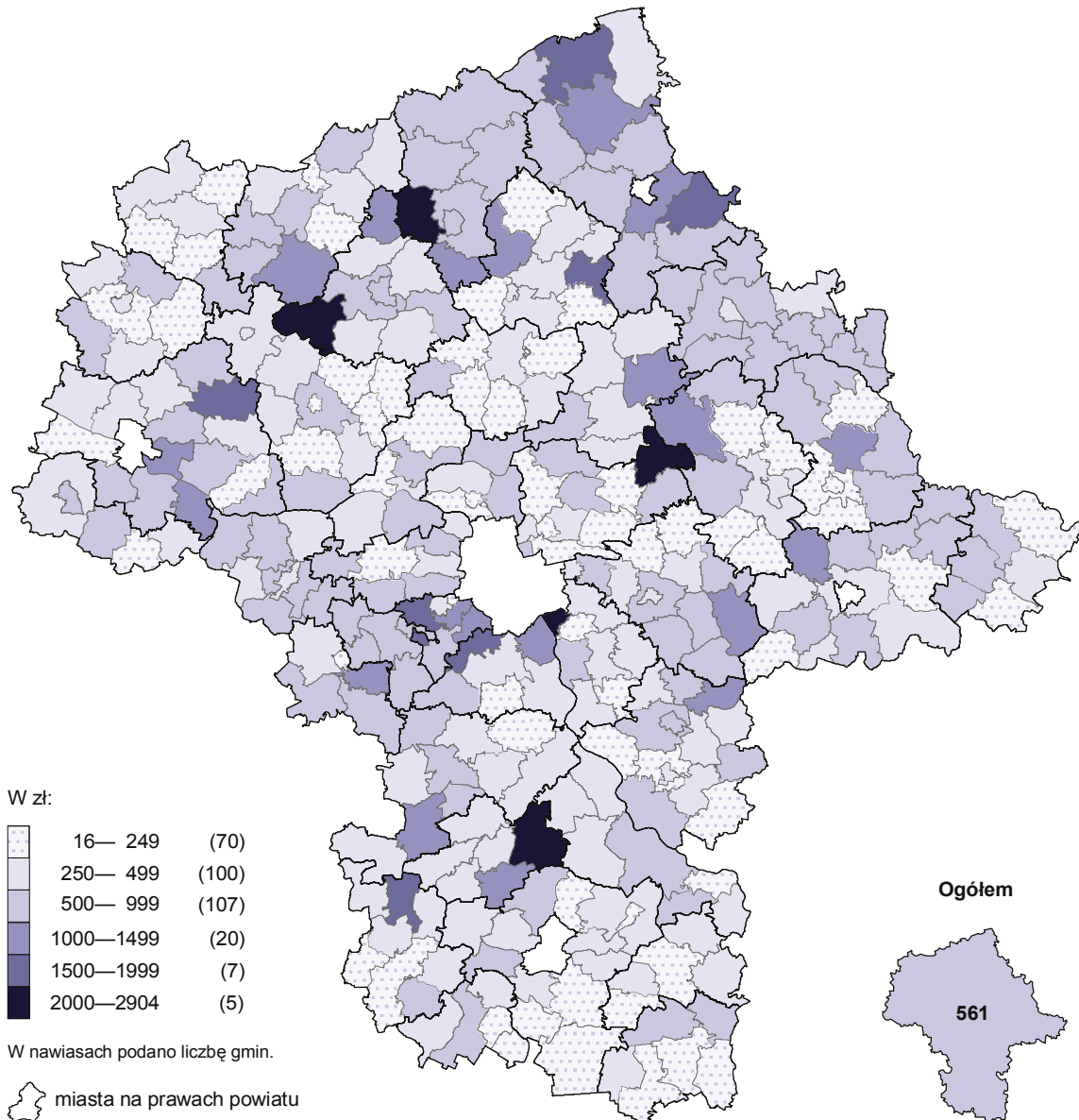
Wyszczególnienie	Ogółem	Gminy				Miasta na prawach powiatu	Powiaty	Województwo
		razem	miejskie	miejsko-wiejskie	wiejskie			
W tysiącach złotych								
O g ó ł e m	29669336,3	9564774,4	2149485,1	2724476,5	4690812,7	14948337,0	2693354,4	2462870,5
w tym:								
Rolnictwo i łowiectwo	464420,5	327674,3	1542,2	31604,6	294527,5	313,6	3036,6	133396,0
Transport i łączność	6589481,1	748279,5	171575,6	223750,6	352953,3	4831244,5	349763,1	660194,0
Gospodarka mieszkaniowa...	1647567,1	261692,9	99689,7	101007,0	60996,2	1341131,1	25057,7	19685,4
Działalność usługowa	176717,5	34955,1	5746,4	14265,3	14943,4	58704,7	32625,3	50432,4
Administracja publiczna	2586330,2	1041696,4	213076,2	269435,4	559184,8	1034282,0	323401,6	186950,3
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	598585,1	140073,7	26622,7	42531,0	70920,0	319197,7	133986,7	5327,0
Obsługa długu publicznego ^a	691523,4	159652,7	44596,4	46725,3	68331,0	409444,1	38372,3	84054,4
Różne rozliczenia	1706993,5	69568,3	3615,7	36424,8	29527,8	862201,1	109109,5	666114,6
Oświata i wychowanie	8055738,4	3839246,8	850871,9	1045291,2	1943083,6	3264427,1	821112,5	130952,0
Ochrona zdrowia	545762,1	61212,0	15427,8	19616,3	26168,0	232117,1	137377,3	115055,7
Pomoc społeczna	2645690,7	1281217,2	282736,9	327520,3	670960,0	981008,4	364237,6	19227,6
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	334704,3	37916,9	11719,6	10464,1	15733,1	147050,0	110320,4	39417,0
Edukacyjna opieka wychowawcza	695466,1	112917,1	26549,2	30464,1	55903,8	381341,5	182742,0	18465,5
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1202023,2	826288,2	205984,7	319610,0	300693,5	346641,8	13368,8	15724,4
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	936498,1	295108,4	86614,8	97146,8	111346,8	443798,3	19321,6	178269,9
Kultura fizyczna	495887,1	252780,6	83963,7	85744,2	83072,7	214447,9	13160,3	15498,3
W odsetkach								
O g ó ł e m	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
w tym:								
Rolnictwo i łowiectwo	1,6	3,4	0,1	1,2	6,3	0,0	0,1	5,4
Transport i łączność	22,2	7,8	8,0	8,2	7,5	32,3	13,0	26,8
Gospodarka mieszkaniowa...	5,6	2,7	4,6	3,7	1,3	9,0	0,9	0,8
Działalność usługowa	0,6	0,4	0,3	0,5	0,3	0,4	1,2	2,0
Administracja publiczna	8,7	10,9	9,9	9,9	11,9	6,9	12,0	7,6
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	2,0	1,5	1,2	1,6	1,5	2,1	5,0	0,2
Obsługa długu publicznego ^a	2,3	1,7	2,1	1,7	1,5	2,7	1,4	3,4
Różne rozliczenia	5,8	0,7	0,2	1,3	0,6	5,8	4,1	27,0
Oświata i wychowanie	27,2	40,1	39,6	38,4	41,4	21,8	30,5	5,3
Ochrona zdrowia	1,8	0,6	0,7	0,7	0,6	1,6	5,1	4,7
Pomoc społeczna	8,9	13,4	13,2	12,0	14,3	6,6	13,5	0,8
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	1,1	0,4	0,5	0,4	0,3	1,0	4,1	1,6
Edukacyjna opieka wychowawcza	2,3	1,2	1,2	1,1	1,2	2,6	6,8	0,7
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	4,1	8,6	9,6	11,7	6,4	2,3	0,5	0,6
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	3,2	3,1	4,0	3,6	2,4	3,0	0,7	7,2
Kultura fizyczna	1,7	2,6	3,9	3,1	1,8	1,4	0,5	0,6

^a Obejmuje wydatki na obsługę długu publicznego oraz wydatki bieżące jednostek budżetowych związane z tą obsługą.

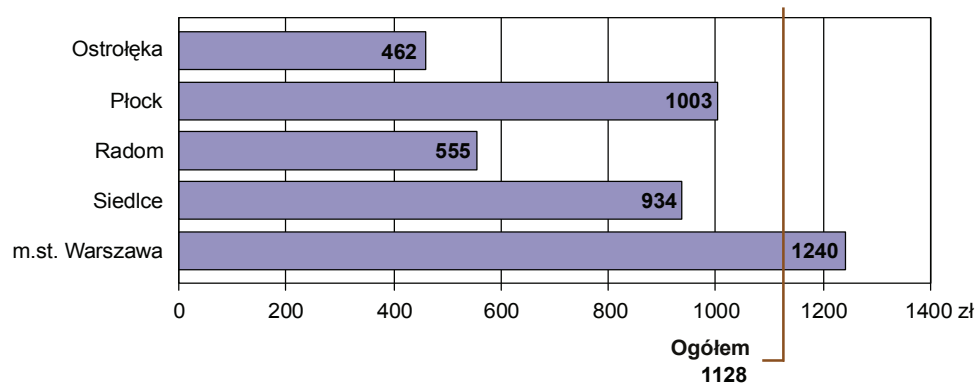
W 2012 r. wydatki gmin w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły przeciętnie 3078 zł, przy czym w gminach miejsko-wiejskich były średnio o 328 zł wyższe niż w gminach miejskich i o 87 zł wyższe niż w gminach wiejskich. Stosunkowo największe wydatki poniosły gminy: Lesznów (6377 zł), Józefów (5672 zł) i Podkowa Leśna (5541 zł), najmniej zaś wydatkowały gminy: Przysucha (2196 zł), Prażmów (2209 zł) oraz Sobienie-Jeziory (2234 zł). Warto również dodać, że w przeliczeniu na 1 mieszkańca gmina o najwyższych wydatkach przeznaczyła niemal 3 razy wyższą kwotę niż gmina, w której wydatki były najniższe.

Z kolei wydatki inwestycyjne gmin województwa mazowieckiego wyniosły średnio 561 zł na 1 mieszkańca. Na inwestycje ze swego budżetu relatywnie najwięcej przeznaczyły gminy: Józefów (2904 zł) oraz Jadów i Stroniec (po 2659 zł), a najmniej gminy: Mirów, Prażmów i Sochocin (odpowiednio: 16 zł, 33 zł oraz 37 zł). Porównując wydatki inwestycyjne poszczególnych gmin *per capita* można stwierdzić znaczne dysproporcje – relacja między najwyższymi i najniższymi wydatkami ma się jak 180:1.

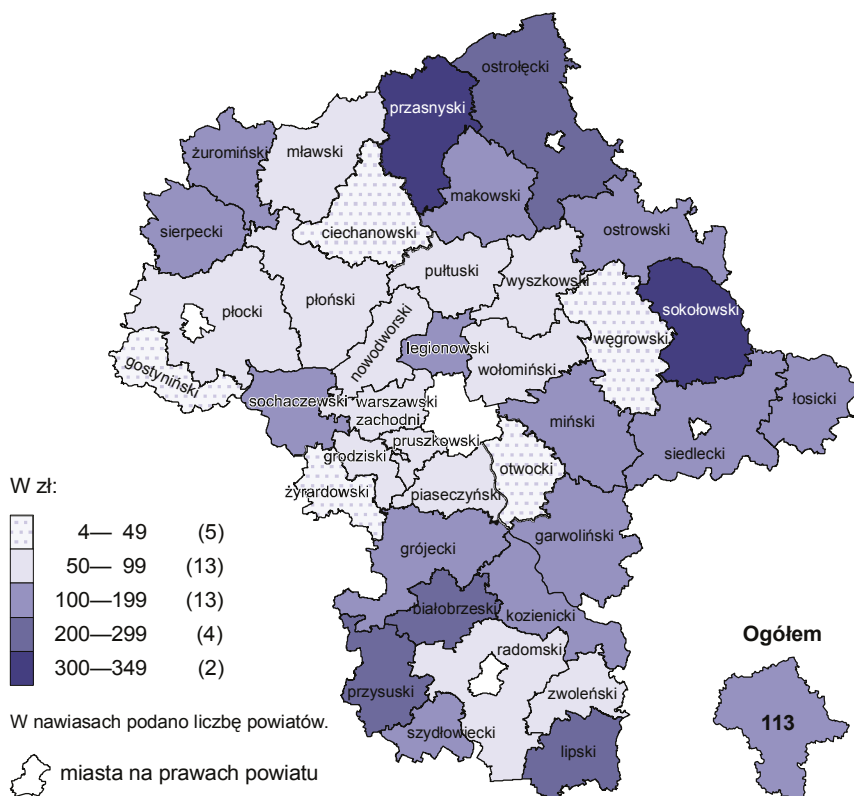
Wydatki inwestycyjne budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2012 r.

Wydatki inwestycyjne budżetów miast na prawach powiatu na 1 mieszkańca w 2012 r.

Wydatki inwestycyjne budżetów powiatów na 1 mieszkańca w 2012 r.

Przeciętne wydatki budżetów miast na prawach powiatu na 1 mieszkańca ukształtowały się na poziomie 6840 zł, w tym wydatki inwestycyjne wyniosły 1128 zł. Najwyższe wydatki *per capita*, zarówno ogółem, jak i inwestycyjne poniosło m.st. Warszawa (odpowiednio 7370 zł i 1240 zł), a najniższe – miasto Radom (odpowiednio 4170 zł i 555 zł) i Ostrołęka (odpowiednio 4701 zł i 462 zł).

Wydatki ogółem budżetów powiatów wyniosły w 2012 r. przeciętnie 867 zł na 1 mieszkańca. Stosunkowo najwyższe wydatki odnotowano w powiatach: przysuskim (1395 zł), lipskim (1290 zł) i przasnyskim (1225 zł), a najniższe w: siedleckim (487 zł), wołomińskim (670 zł), żyrardowskim (679 zł) i nowodworskim (680 zł).

Nieco inaczej w układzie terytorialnym przedstawiały się wydatki inwestycyjne z budżetów powiatów – najwyższe odnotowano w powiatach: przasnyskim (349 zł na 1 mieszkańca) i sokołowskim (336 zł), a najniższe w: żyrardowskim (4 zł), gostynińskim (23 zł) oraz ciechanowskim i węgrowskim (po 35 zł). Średni poziom tego miernika dla powiatów województwa mazowieckiego wyniósł 113 zł.

Ponadto na każdego mieszkańca z budżetu województwa wydatkowano przeciętnie 465 zł, z czego 101 zł przeznaczono na inwestycje.

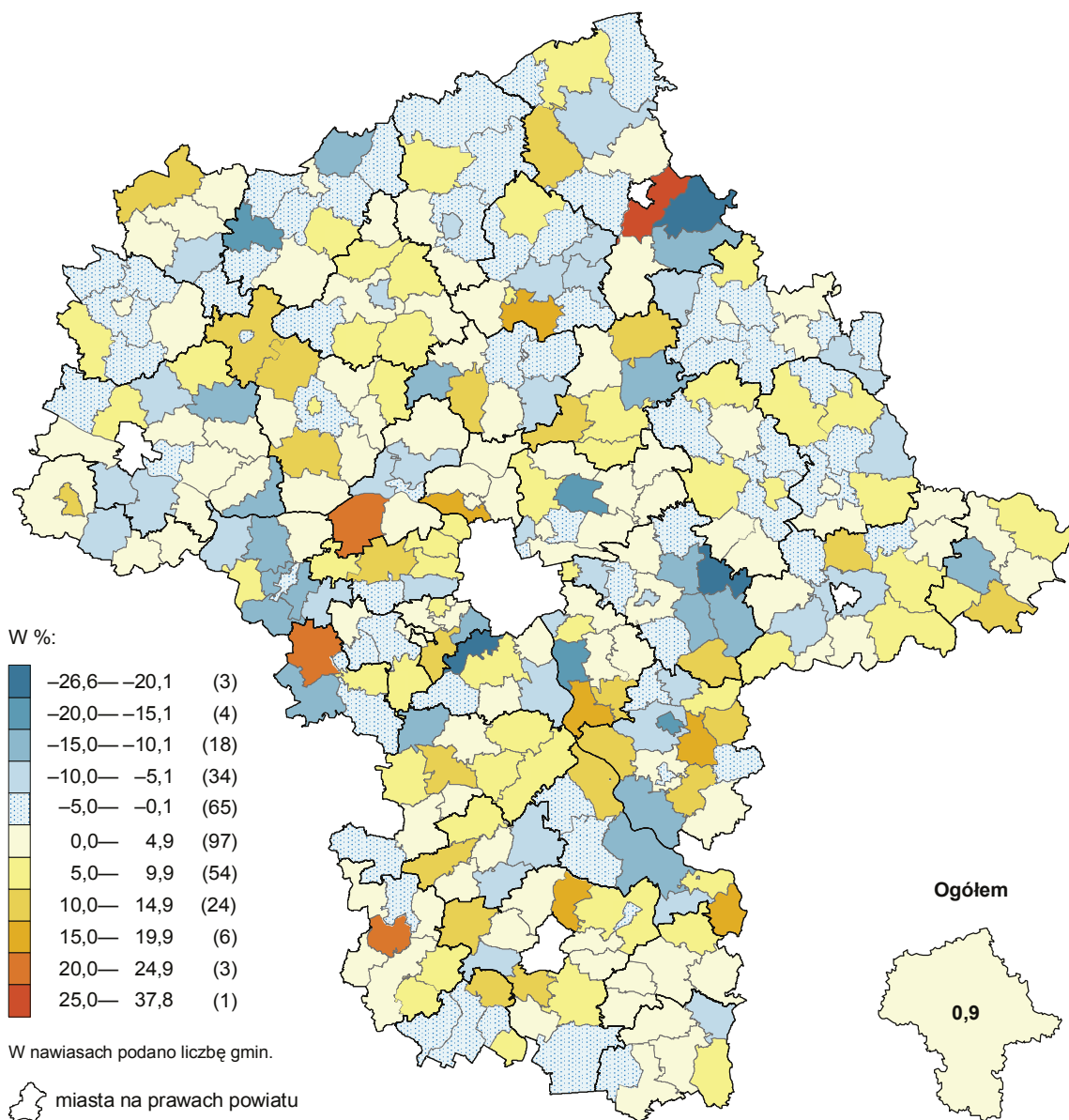
WYNIK BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

W 2012 r. budżety jednostek samorządu terytorialnego województwa mazowieckiego zamknęły się zbiorczo deficytem w wysokości 632,8 mln zł (o 60,8% niższym niż w 2011 r.). Na tę kwotę złożył się deficyt budżetów miast na prawach powiatu (724,1 mln zł) i powiatów (23,1 mln zł) oraz nadwyżka budżetowa gmin (87,9 mln zł) i województwa (26,5 mln zł). W porównaniu z rokiem poprzednim deficyt budżetów powiatów był niższy o 56,6%, a deficyt miast na prawach powiatu – o 34,2%. Budżety gmin i budżet województwa miały w 2012 r. wynik dodatni, podczas gdy przed rokiem – ujemny.

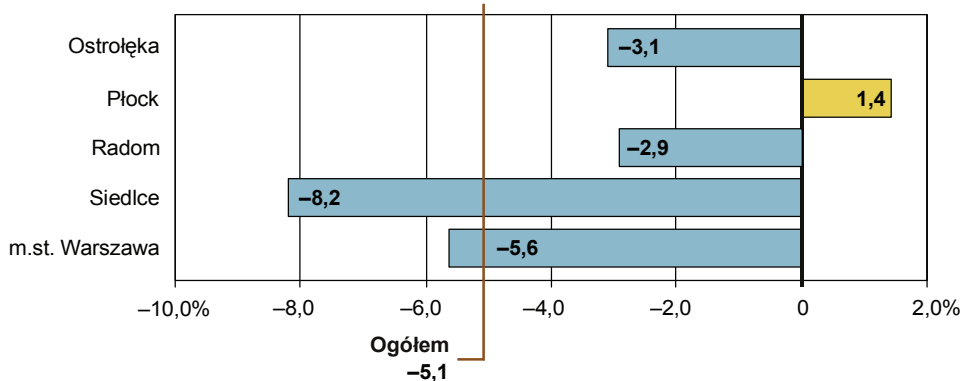
Na 352 funkcjonujące w naszym województwie jednostki samorządu terytorialnego w 203 wystąpiła nadwyżka budżetowa, co stanowiło 57,7% ogółu. Dla 114 jednostek relacja nadwyżki do wykonanych dochodów nie przekroczyła 5%, a w przypadku 34 jednostek wskaźnik ten był wyższy niż 10%. Deficyt odnotowało 149 jednostek, przy czym w 26

deficyt przekraczał 10% dochodów. Spośród jednostek z deficytem budżetowym najliczniejszą grupę stanowiły jednostki o relacji deficytu do dochodów poniżej 5%; ich udział wyniósł 54,4%. Szczegółowy rozkład poszczególnych rodzajów jednostek samorządu terytorialnego według wielkości deficytu/nadwyżki budżetowej przedstawiają poniższe wykresy.

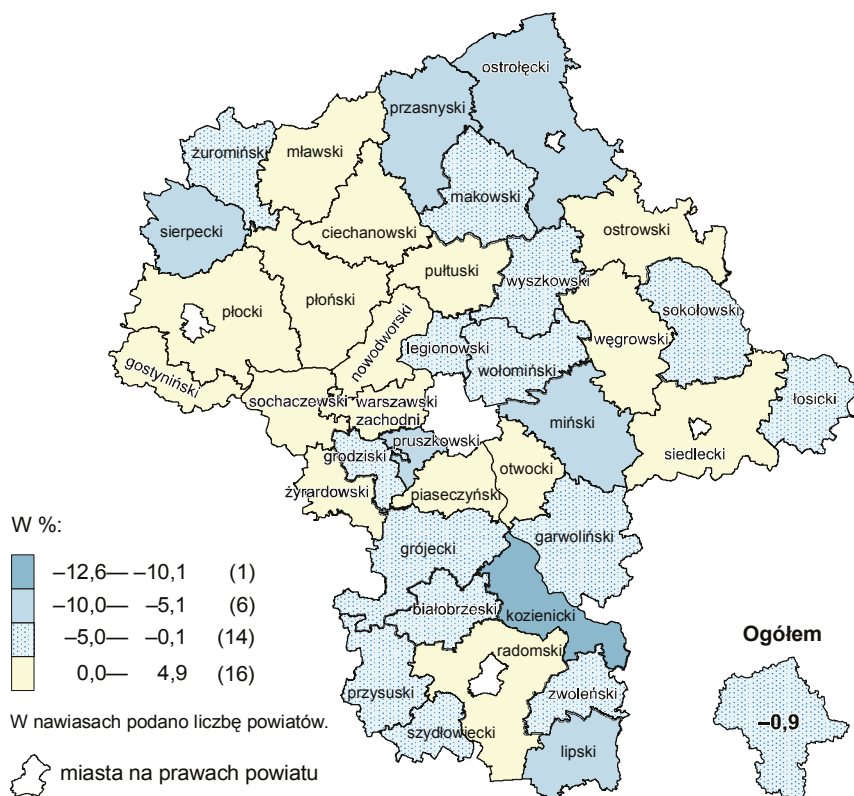
Gminy według relacji wyniku budżetowego do dochodów ogółem w 2012 r.

Miasta na prawach powiatu według relacji wyniku budżetowego do dochodów ogółem w 2012 r.

Powiaty według relacji wyniku budżetowego do dochodów ogółem w 2012 r.

Spośród 309 gmin województwa mazowieckiego w 124 wydatki przekroczyły dochody, a w 185 nie wydatkowano wszystkich środków budżetowych. Do gmin z relatywnie największym deficytem należały: Lesznówola, w której wydatki przewyższyły dochody o 26,6%, Troszyn z deficytem rzędu 25,8% oraz Kałuszyn – 20,2%. Do gmin, które osiągnęły największą – w stosunku do swoich dochodów – nadwyżkę budżetową należały: Rzekuń (relacja 37,8%), Rusinów (22,5%), Wiskitki (22,3%) oraz Leoncin (21,9%).

W 2012 r. jedynie miasto Płock miało nadwyżkę budżetową (w wysokości 1,4% ogółu dochodów), natomiast pozostałe miasta na prawach powiatu odnotowały deficyt – relatywnie największy był on w Siedlcach (8,2%), a najmniejszy w Radomiu (2,9%).

Wśród 37 powiatów naszego województwa w 21 odnotowano deficyt, a w 16 wystąpiła nadwyżka budżetowa. Stosunkowo największy deficyt wystąpił w powiecie kozienickim (gdzie wydatki o 12,6% przekroczyły dochody), natomiast największą nadwyżkę budżetową osiągnął powiat żyrardowski (4,9%).

Budżet województwa zamknął się w 2012 r. nadwyżką rzędu 1,1% ogółu dochodów.